

ken yastıklar arasındaki serin ortamda *Holosteum umbellatum*, *Lagozia cuminoides*, *Scandix australis*, *Ornithogalum umbellatum* gibi oldukça narin, kuraklığa karşı hassas misafirler yaşamaktaydı.

Daha yukarılarda, hem Bozdağlıların hem de Ödemişlilerin "Bozdağ çayı" diye isimlendirdikleri *Sideritis taurica* ve "İncekök" dedikleri *Gentiana lutea* ile karşılaştık. Kayalıkların üzerinde *Umbilicus erectus* (Venusgöbeği), *Lamium grandiflorum*, *Scutellaria orientalis*, *Erigeron acre*, *Paronychia kurdica*, *Dianthus lydus*, *Aira tmolesoides*, *Doronicum thirkei*, *Poa vivipara*, *Inula oculus christi*, *Dianthus calocephalus* gibi bitkiler tipik dağ florası karakterini taşımakta idi. Zirveye yaklaşırken önümüzde birdenbire beliren eflâton *Aubrietia deltoidea* kümeciklerini derin bir zevk içinde müşahede ettik. Yükseldikçe çıplaklaşan sırtlarda pek nadir rastlanan ağaçlardan *Quercus pseudocerris* ile *Verbascum lydium* ve *Verbascum pinardi*, Tmolos'un oldukça az tesadüf edilen endemitlerindedir. Bu arada yolumuz üzerinde kayalarda gelişen *Asplenium trichomanes*, *Asplenium septentrionale* ve kaya kovuklarında *Cystopteris fragilis* gibi tipik ve mebzul eğreltilere de bir göz atmıştık. Zirvenin hâlâ karla örtülü sahalarının eriyen kenarlarında *Corydalis ruataefolia* ve *Scilla bifolia*, *Muscari racemosum* henüz çiçekleniyorlardı. Biraz ileride şimdiye kadar ilk defa gördüğümüz tatlı eflâton renkli, küçük yıldızları andıran tepalleri ile beyaz kar üzerinde serpilen *Chionodoxa luciliae*'yi bulmaktan mütevelliit sonsuz bir sevinç içinde onun tabiatındaki duruşunu temaşa ettik.

Bozdağda yaptığımız bir günlük gezide buranın bütün bitkilerini aynı günde incelemek imkânsız olduğundan, dağ florası bakımından bizi en fazla ilgilendirenler üzerinde durduk.

OKUYUCU SORULARI

KAUÇUK AĞACI (*FICUS ELASTICA*) VE LALE (*TULIPA*) HAKKINDA

AHMET ATTILÂ

İstanbul Üniversitesi, Botanik Bahçesi uzmanı

Soran: E. SENGÜN

Soru 1 : Kauçuk ağacından yeni fertler ne şekilde elde edilir?

Cevap 1 : Kauçuk (*Ficus elastica*) ekseriyetle çelikle çoğaltılır. Çeliklerin köklenebilmesi için camekânda alttan sıcaklık gelen, üzeri ve yanları camla kapalı bir üretme yastığı lâzımdır. Burada toprak harareti 25° den aşağı olmamalıdır.

Çeliklemeye Ocak, Şubat ayından itibaren başlanır. Dal ucundan kesilen ve "tepe çeliği" denilen ilk dal parçasında 3-4 yaprak vardır; dalın kalan kısmındaki her yaprağın dibinden kesmek suretiyle, birer gözlü birçok çelik elde edilir. Çelikler birer birer küçük saksılara birer küçük çubukla beraber dikilir ve yaprak bu çubuğa sarılarak bağlanır. Hazırlanan saksılar sıcak üretme yastığındaki kuma gömülür, daimi rutubetli kalmalarına dikkat edilir.

Odalarda bu şekilde üretmek mümkün olamayacağından havai daldırma usulü iyi netice verir. Bu çeşit daldırma; bir tarafı mafsallı, teneke veya çinkodan yapılmış bir honi ile yapılır. Çelik yapılacak dalın dip tarafından kabuk kısmı 1 sm. kadar genişlikte kesilir, kambiyum tabakası açığa çıkarılır, honi dala geçirilir, içi toprakla doldurulur, muntazam sulanır. Kesilen yerden kökler teşekkül edince dal anadan kesilir, honi çıkarılır, fidan bir saksıya dikilir. Çeliklemede kullanılacak harç: 3 kısım ince dere kumu, 1 kısım yaprak çürüğü.

Soru 2 : Hollanda lâle soğanlarını ne evsafa bir toprağa dikmeliyim ve yetiştirilmesinde hangi hususlara dikkat etmeliyim? Çiçek açtıktan sonra soğanı ne zaman ve ne şekilde topraktan çıkarmalı ve ne şekilde gelecek sene için muhafaza etmeliyim?

Cevap 2 : Lâle soğanlarını kumlu, gübreli, derin işlenmiş, kaba topraklara sonbaharda dikmelidir. Baharda koncalar görününceye kadar yabancı otları ayıklamak, toprağı çapalıyarak kabartmak gibi işler yapılır. Koncalar başladıktan sonra yağmur az yağarsa sulamak ve çapa yapmak lâzımdır.

Soğanları zayıflatmamak için açan çiçekleri kesmemek ve çiçek solduktan sonra tohum kapsülünü koparmak lâzımdır. Yapraklar yeşil kaldığı müddetçe sulama ve bakım işlerine devam edilir, yapraklar sarınca soğanlar topraktan çıkarılır, gölge, havadar, rutubetsiz bir yerde serilerek kurutulur. İyi kuruduktan sonra yaprak, kök, toprak vs. den ayklanır, ertesi dikim mevsimine kadar aynı şartları haiz bir odada muhafaza edilir.

Soğanları her sene aynı yere dikmemek lâzımdır. Yavru soğanları aynı bir yere dikilerek çiçeğe kuvvet harcamamaları için koncalar görünür görünmez koparılır, iyi bakılarak irileşmeleri temin edilir ve ertesi sene ana soğanlarla beraber dikilirler.

Lâle soğanları saksıda çiçek açtırmışsa ertesi sene yavru soğan muamelesi görmelidirler.